

Onze jeugd verdient beter

AGENDA ALS NIEUWE START VOOR DE TRANSFORMATIE VAN DE JEUGDHULP

11-04-2022

CLIËNTEN, PROFESSIONALS, JEUGDHULPAANBIEDERS

Onze jeugd verdient beter

Kinderen laten groeien is wat ons bindt

Als samenleving willen we dat alle kinderen gezond, veilig en kansrijk kunnen opgroeien, hun talenten kunnen ontwikkelen en mee kunnen doen in onze samenleving. Ouders en verzorgers hebben de primaire verantwoordelijkheid voor de opvoeding van hun kinderen. Waar dat nodig is, krijgen kinderen en gezinnen de juiste ondersteuning en zorg. Kinderen moeten kunnen rekenen op bescherming als ze in hun ontwikkeling bedreigd worden. Ook proberen we te voorkomen dat jongeren problemen krijgen of delinquent gedrag gaan vertonen. Zo dragen we samen verantwoordelijkheid voor een samenleving waarin alle jeugdigen tot hun recht komen¹ en zich kunnen ontwikkelen.

Deze agenda heeft tot doel dat kinderen kunnen groeien en mee kunnen doen in de samenleving. En als kinderen en gezinnen daar hulp bij nodig hebben, krijgen ze de juiste hulp, met de juiste deskundigheid, op de juiste tijd, op de juiste plek, waarbij eigen regie en samenwerking leidende principes zijn. Iedereen moet mee kunnen doen, ongeacht een beperking, chronische aandoening of afhankelijkheid van jeugdhulp^{2 3}.

De kwaliteit van jeugdhulp komt tot stand in de relatie tussen kind, ouder/verzorger en professional. We willen dat jeugdprofessionals de juiste hulp kunnen bieden in een stelsel dat kwaliteit en integraliteit, werkplezier, beroepsontwikkeling en beroepstrots bevordert. Jeugdhulp is immers van groot maatschappelijk belang en altijd in ontwikkeling.

Tot slot willen we een jeugdstelsel waarin het voor jeugdhulpaanbieders mogelijk is om met een duurzaam gezonde bedrijfsvoering hun maatschappelijke rol te vervullen en bij te dragen aan een veerkrachtige en inclusieve samenleving.

De agenda als een nieuwe start voor de transformatie van de jeugdhulp

In de afgelopen jaren zijn mooie stappen gezet richting verbetering en meer integraliteit van jeugdhulp voor kinderen en gezinnen. Denk hierbij aan bijvoorbeeld StroomOP, de kwaliteitsimpuls voor gezinshuizen, de samenwerking met ervaringsdeskundigen en informele steunfiguren, schuldhulpverlening, meer intensief ambulante hulp thuis en de intensievere samenwerking van de jeugdzorg en de jeugd ggz rondom suïcidepreventie. Deze ontwikkeling willen we voortzetten. We willen daarbij verder investeren in de sociale basis, waarin we omkijken naar elkaar en inzetten op samenredzaamheid.

Wij richten ons met voorliggende agenda op het fundamenteel verbeteren van de jeugdhulp en het jeugdstelsel. Hieronder verstaan wij ook de jeugdbescherming en de jeugdreclassering. Daarbij hebben we ook aandacht voor de samenhang met aanpalende domeinen, zoals bijvoorbeeld onderwijs, en vormt preventie een belangrijk onderdeel van de agenda. Onderwijs heeft een eigenstandige rol om goed onderwijs te leveren waarmee kinderen zich scholen tot zelfredzame, participerende burgers met een kansrijke toekomst. Passend onderwijs heeft als doel kinderen met een ondersteuningsbehoefte zoveel mogelijk te ondersteunen in het onderwijs, waar het kan binnen het regulier onderwijs, en zo kinderen meer te includeren.

Deze agenda willen we niet los zien van een aantal andere ontwikkelingen en agenda's waar wij ook aan bijdragen. Denk hierbij aan het Toekomstscenario Jeugd- en Gezinsbescherming, het Nationaal Preventieakkoord Mentale Gezondheid met aandacht voor jongeren en jongvolwassenen, de Landelijke Agenda Suïcidepreventie en de routekaart naar inclusiever onderwijs. Dit zijn allemaal agenda's waar we aan willen bijdragen en waarin het opgroeien in een voor het kind en het gezin

¹ Zie <https://www.kinderrechten.nl/>

² Zie [VN-verdrag Handicap](#) | [Rechten van mensen met een beperking](#) | [Rijksoverheid.nl](#)

³ Met jeugdhulp doelen we op jeugd- en opvoedhulp, jeugd-ggz, jeugdhulp voor jeugdigen met een beperking, jeugdbescherming en jeugdreclassering, vallend onder de jeugdwet. We sluiten hierbij aan bij de definitie van de jeugdwet.

veilige en 'rijke' - tot ontwikkeling uitdagende - omgeving centraal staan. Hier zetten we gezamenlijk onze schouders onder want de kinderen van nu zijn de dragers van onze toekomstige samenleving.

Kinderen, ouders en professionals centraal

Kinderen en gezinnen hebben recht op jeugdhulp die kwalitatief goed én effectief is. Jeugdprofessionals bieden deze jeugdhulp. Jeugdprofessionals moeten in staat gesteld worden om de beste jeugdhulp te bieden en deze door te ontwikkelen. Bij doorontwikkeling komen vanzelfsprekend ervaringskennis, praktijkkennis en wetenschappelijke kennis samen. In de samenwerking van kind, ouder en professional en wetenschap staan de doelen van het kind en het gezin centraal. Het is belangrijk dat 'het systeem', een goede organisatie van de zorg en een goed ingericht stelsel, hieraan bijdraagt. Met het kind, het gezin en de professionals centraal, is deze agenda uitgewerkt.

We nodigen gemeenten, de rijksoverheid en samenwerkingspartners uit om samen op te trekken

Vorig jaar zijn we, met de gemeenten en het Rijk, gestart met de ontwikkeling van de Hervormingsagenda Jeugd. De Vereniging Nederlandse Gemeenten (hierna: VNG) verzet zich tegen de extra, structurele ombuiging van 500 miljoen euro in het regeerakkoord⁴ boven op de financiële opgave die volgt uit het rapport van de Commissie van Wijzen. Net als de VNG zijn wij van mening, dat de in het coalitieakkoord aangekondigde extra korting op het financiële kader voor de Jeugdhulp een ernstige inbreuk maakt op de door Rijk en VNG gemaakte afspraken. Wat ons betreft is het echter noodzaak, gelet op de urgente problematiek in de jeugdzorg, wel verder te werken aan de inhoudelijke verbeteringen in het jeugdstelsel. De huidige impasse in het overleg van de overheden laat kwetsbare kinderen, hun ouders en de jeugdprofessionals de rekening betalen.

Als vertegenwoordigers van kinderen en ouders/verzorgers, professionals en jeugdhulpaanbieders presenteren we hierbij onze agenda. Als cliënten- en naastenorganisaties, beroepsverenigingen en branches doen we dit nu, omdat de urgentie groot is. Veel kinderen en gezinnen doen een beroep op jeugdhulp en de jeugdhulp voor kwetsbare kinderen en gezinnen staat onder grote druk. Stil staan is voor ons geen optie.

De problemen in de jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering zijn groot en spelen breed, zo laten ook diverse inspectierapporten en het SER-advies zien. We zien grote knelpunten in het jeugdstelsel: wachtlijsten, het vinden van passende hulp, kwaliteit van jeugdhulp, budgetplafonds, te lage tarieven voor een deel van de (complexe) zorg (en teveel budget naar goedkopere zorg), perverse prikkels in de financiering van bedden, gebrek aan autonomie van professionals, te weinig betrokkenheid van ouders en jeugd, ontmoediging van persoonsgebonden budget (PGB's), arbeidsmarktproblematiek, jeugdhulp die stopt als kinderen 18 jaar worden, hoge werkdruk, een niet werkbaar inkooppraktijk en hoge administratieve lasten.

De omvangrijke stelselwijziging in de jeugdhulp heeft tijd, ruimte en aandacht nodig. Het zal naar onze verwachting nog jaren duren voordat de volledige hervorming van het jeugdstelsel zijn beslag heeft gekregen. Gelet op de urgentie van de problemen in het huidige jeugdstelsel is het noodzakelijk op korte termijn te starten met een aantal acties die resultaat opleveren. Voorliggende agenda richt zich op resultaten die we in de komende 1 tot 2 jaar willen bereiken.

In de werkgroepen van de Hervormingsagenda Jeugd zijn goede gesprekken gevoerd en adviezen gegeven. Hier bouwen wij vanzelfsprekend op voort. We nodigen het Rijk, de VNG en onze samenwerkingspartners uit om met ons in gesprek te gaan over voorliggende agenda en de verantwoordelijkheid te nemen om de benodigde randvoorwaarden te scheppen. Het liefst willen wij verder met een goede agenda van ons allen. Samen aan de slag. Want onze jeugd verdient beter.

Leeswijzer

Dit document bestaat uit twee delen:

⁴ Zie [Regeerakkoord](#)

- Deel 1: Dit gaan wij doen
- Deel 2: Deze randvoorwaarden hebben we nodig

In deel 1 beschrijven wij waar wij als professionals, cliënten en aanbieders in de komende periode mee aan de slag gaan. In deel 2 beschrijven we de randvoorwaarden die wij noodzakelijk vinden voor een beter functionerend stelsel. Om deze agenda tot een succes te maken, hebben wij partnerschap en samenwerking met de gemeenten en het Rijk nodig. Wij werken in dit stuk uit wat we van gemeenten en Rijk vragen.

Deel 1: Dit gaan wij doen

We richten ons in dit deel op onderwerpen waar we een grote urgentie zien en waar wij gezamenlijk aan zet kunnen zijn. Daarbij richten we ons vooral op de meest kwetsbare kinderen en gezinnen die een beroep doen op de gespecialiseerde jeugdhulp en op de professionals en zorgaanbieders die deze jeugdhulp leveren. We willen het als professionals, cliënten- en naastenorganisaties en jeugdhulpaanbieders graag goed doen. We zijn ons er ook van bewust dat onze agenda nog niet compleet is, maar we willen starten met een aantal belangrijke thema's.

We richten ons op de volgende urgente inhoudelijke onderwerpen:

1. Toegankelijkheid van de jeugdhulp voor de meest kwetsbare kinderen en gezinnen
2. Een aantrekkelijke sector om in te (blijven) werken
3. Kwaliteit en effectiviteit jeugdhulp in een lerend jeugdhulpstelsel

1. Toegankelijkheid van de jeugdhulp voor de meest kwetsbare kinderen en gezinnen

Ons doel blijft gericht op thuis opgroeien, met passende ondersteuning als dat nodig is, in samenspraak met het kind en het gezin, met de kans om te leren en te ontwikkelen. Thuis, maar ook op school of op de kinderopvang. Als thuis opgroeien (tijdelijk) echt niet kan, dan zo thuis mogelijk. Bijvoorbeeld in een pleeggezin of een gezinshuis. De hulp is gericht op herstel van het gewone leven en meedoen in de samenleving. Aansluiten bij de leefwereld (bijvoorbeeld bij armoede problematiek, complexe scheidingen, schulden), met eigen regie bij kinderen en gezinnen en met samenwerking met het (informele) netwerk en ervaringsdeskundigen is daarbij het uitgangspunt.

Het kind en het gezin als uitgangspunt

Een sterke 'eerstelijns' van lokale teams, jeugdhulpaanbieders, huisartsen en laagdrempelige, algemeen toegankelijke (inloop)voorzieningen vinden we van groot belang. Deze sterke lijn functioneert als netwerk met scholen, sportclubs, verenigingen en jongerenwerk. De vraag, de leefwereld en de levensloop van het kind en het gezin staat centraal. Dit betekent dat meerdere aspecten worden meegenomen, waaronder wonen, werk, inkomen, armoede en de behoefte aan zorg en ondersteuning. En dat samengewerkt wordt met belangrijke naasten. Voor kinderen en gezinnen is het belangrijk dat hierbij duidelijk is wie hun aanspreekpunten zijn.

Samenwerking geven we vorm in sterk partnerschap en met hoogwaardige kennis 'aan de poort', zodat kinderen en gezinnen in samenspraak vanaf de start passende zorg krijgen, dit betekent matched care in plaats van stepped care, gebaseerd op een goede verklarende analyse uitgevoerd door goed gekwalificeerde professionals (gedragswetenschappers) die met wetenschappelijk onderbouwde kennis en ontwikkeling de vraag kunnen verhelderen. Ook bij onveilige thuissituaties moeten kinderen en gezinnen kunnen rekenen op tijdige, passende hulp met een goede samenwerking van jeugdhulp en regiehouder op veiligheid.

Zoveel mogelijk eigen regie voor kind en gezin is uitgangspunt. Zeker voor kinderen met een beperking, chronische aandoening, psychosociale en/of langdurige psychi(atr)ische problematiek is toepassing van het persoonsgebonden budget hierbij een belangrijke mogelijkheid.

Stevige lokale teams

Voor lokale teams is het van cruciaal belang dat zij beschikken over voldoende inhoudelijke expertise. Dit is met name relevant in de triage om te kunnen 'handelen met een brede blik' (integrale vraagverheldering, de analyse en het beleggen van de regie) en 'vindbare en toegankelijke hulp'. Kinderen en gezinnen moeten kunnen vertrouwen op een deskundige triage, die leidt tot juiste vervolgstappen en/of en juiste verwijzing. Een stevig lokaal team met een brede blik, kennis en competentie is dus een noodzakelijke voorwaarde. Net zoals ook is omschreven in het toekomstscenario jeugd- en gezinsbescherming, is het van belang dat de professionals van stevige lokale teams op het juiste moment de keuze weten te maken om andere expertise en partners te betrekken, zoals de kinderopvang, het onderwijs, integrale vroeghulp, specialistische jeugdhulp, medisch specialisten of volwassenen-zorg, die laagdrempelig beschikbaar moeten zijn voor consultatie en advies. Maar ook partners op het gebied van huisvesting en schuldhulpverlening. De triage wordt versterkt met ervaringsdeskundigheid vanuit jeugd- en ouderperspectief. Dit betekent dat ervaringsdeskundigheid niet vrijblijvend is, maar onderdeel is van het lokale team. Naast de toegang via de lokale teams is het voor ons vanzelfsprekend dat de toegang tot jeugdhulp via de huisarts, jeugdarts, kinderarts of andere medisch specialist en gecertificeerde instellingen blijft bestaan. Waarbij de juiste oplossing voor het kind en het gezin centraal moet staan. Elkaar kennen, partnerschap en samenwerken vanuit vertrouwen zijn belangrijke waarden.

Inzet op preventie en vroegsignalering

Een brede blik op jeugd- en gezinsvragen is nodig. Niet alle vragen zijn met jeugdhulp te beantwoorden, denk aan bestaanszekerheden zoals huisvesting, armoedebestrijding en aan zorg voor ouders/verzorgers. Hierover willen we graag in gesprek met gemeenten en het Rijk. We zetten in op preventie en vroegsignalering, met daarbij aandacht voor (langere termijn) effecten die doorwerken in andere domeinen zoals onderwijs; voor het vergroten van de mentale, fysieke en sociale veerkracht en weerbaarheid van kinderen en gezinnen en daarmee op vermindering van de druk op de specialistische jeugdhulp. In lijn met de SER pleiten we voor een duurzame en landelijk dekkende preventie-infrastructuur, waarmee laagdrempelige en doeltreffende preventieve hulp en ondersteuning beschikbaar is via de voorzieningen waar jongeren en hun gezin in hun dagelijks leven komen. We verwachten dat het landelijke preventieakkoord hieraan tegemoetkomt. Door het vergroten van de inzet op preventie en vroegsignalering wordt maximaal ingezet op het voorkomen dat kind en gezin jeugdhulp in de toekomst nodig hebben.

Jeugdhulp zo dicht mogelijk bij de jeugdige en het gezin

We willen duidelijkheid creëren over wat kinderen en gezinnen minimaal mogen verwachten van jeugdhulp in onze samenleving, en welke jeugdhulp zonder twijfel altijd beschikbaar moet zijn. Hierbij is het voor ons onbetwist dat we voor de meest kwetsbare kinderen en gezinnen, met vaak complexe of gestapelde problemen, altijd tijdig passende jeugdhulp beschikbaar moeten hebben. We willen dat de jeugdhulp meer naar het kind en gezin en/of omgeving wordt gebracht, in plaats van het kind naar de zorg. Daarvoor zijn verdere ontwikkelingen en nieuwe vormen van jeugdhulp nodig. We dragen bij aan de af- en ombouw van gesloten jeugdhulp met verblijf. Ook in de residentiële jeugdhulp willen we de beweging doorzetten naar meer kleinschaligheid met passende zorg en behandeling en passend onderwijs zo dicht mogelijk bij huis. Het is ook noodzakelijk dat de inzet van forensische kennis en expertise zich niet alleen beperkt tot het strafrechtelijke kader, maar integraal wordt ingezet. Hierdoor worden kwetsbare kinderen en gezinnen meer bereikt. Bovenal willen we met elkaar leren van hoe we uithuisplaatsingen kunnen voorkomen met andere vormen van ondersteuning aan gezinnen. Als een kind of jongere uit huis wordt geplaatst, dan moet die nieuwe plek een duurzame, stabiele woonplek zijn (onvoorwaardelijk kunnen worden). Zorg dat er

voldoende mensen zijn om het werk uit te voeren met de juiste kennis en competenties, zorg dat deze mensen voldoende (meer!) tijd krijgen om deze meest kwetsbare kinderen goed te kunnen helpen en zorg dat de jeugdhulp eenvoudig op- en afgeschaald kan worden.

Verbinding tussen jeugdhulp en volwassenenzorg

Het is nodig de verbinding en samenwerking tussen de jeugdhulp en de volwassenenzorg verder te intensiveren om continuïteit in de geboden hulp te bieden. Een te zwaar beroep op eigen kracht moet bij gezinnen, waar bijvoorbeeld mensen een (licht verstandelijke) beperking, chronische aandoening, psychische en/of verslavingsproblematiek wonen, worden vermeden. Het is belangrijk om in te zetten op zo optimaal mogelijke kwaliteit van leven en draagkracht voor alle mensen in het gezin. Dit vraagt van zorgverleners dat zij alle factoren mee kunnen wegen en hier kennis van hebben. De overgang van jeugd-naar volwassenenzorg verloopt nu vaak problematisch. Een soepele overgang van jeugdhulp naar volwassenenzorg bij het achttiende jaar moet verbeterd worden. Zodat we jongeren niet te vroeg loslaten, de continuïteit van de zorg voor deze groep verbeteren en we waarborgen dat de leefwereld en levensloop van de jongere het uitgangspunt is voor de inrichting van een samenhangend en passend aanbod. Daarbij moeten deze jongeren ondersteund worden naar zelfredzaamheid in de overgang van de jeugd- naar volwassenenzorg.

Agenda

Dit deel van onze agenda raakt aan de gesprekken die we met het Rijk en gemeenten voeren over toegang, reikwijdte en preventie. Zoals gezegd hebben we het Rijk en de VNG nodig en vragen we hen ons te helpen met de nodige randvoorwaarden. Op de volgende thema's nemen wij alvast het initiatief:

1. Verduidelijken wat jeugdhulp minimaal inhoudt:
Wij gaan duidelijkheid creëren over wat kinderen en gezinnen minimaal mogen verwachten van jeugdhulp in onze samenleving, en welke jeugdhulp zonder twijfel altijd beschikbaar moet zijn, passend bij de hulpvraag van het kind en het gezin. We nemen het initiatief tot een maatschappelijk debat hierover. De grens tussen wat tot de normale opvoeding en ontwikkeling behoort en wanneer professionele jeugdhulp ingezet moet worden is immers diffuus en onderhevig aan hoe ouders en gezinnen hier vanuit hun eigen leefwereld over denken, de visie en beleidsvrijheid van gemeenten, afhankelijk van de draaglast en draagkracht van het gezin, de beschermende risicofactoren en het (sociaal) netwerk rondom het kind en het gezin heen. Ook kwaliteitskaders en -standaarden kunnen op termijn bijdragen aan het creëren van duidelijkheid over wat jeugdhulp minimaal is. Duidelijkheid over wat jeugdhulp in ieder geval omvat, helpt bij het waarborgen van de toegankelijkheid hiervan voor hen die hierop aangewezen zijn. Dit helpt de jeugdhulpplicht te begrenzen en af te bakenen van de collectieve (welzijns)voorzieningen. En het helpt tegelijkertijd om het aanbod van jeugdhulp en collectieve en preventieve voorzieningen beter op elkaar af te stemmen, want deze samenhang kan beter en het effectief inzetten van collectieve en preventieve interventies kan een deel van de, op het individu gerichte, jeugdhulpvragen voorkomen.
2. Leefwereldperspectief, ervaringsdeskundigheid en informele steun de standaard:
We gaan het leefwereldperspectief, de inzet van ervaringsdeskundigheid, inzet van informele steun, een brede blik van de jeugdhulpprofessional, inzet van PGB, en het samen beslissen beter verankeren om de jeugdhulp duurzaam vorm te geven. Voor verankering van het leefwereldperspectief en ervaringsdeskundigheid is uitbreiding en ontwikkeling nodig, om dit op lokale, regionale en bovenregionale schaal goed te organiseren. Voor lokale teams kan hiervoor het rapport "Basisfuncties voor lokale team in kaart" als basis gebruikt worden. We benutten daarbij ook de kennis die we inmiddels hebben over de waarde van jouw ingebracht mentor (JIM) en 'resourcegroepen' als steunend netwerk.
3. Uithuisplaatsing voorkomen:

In de gezinnen waar uithuisplaatsing dreigt gaan we vaker specialistische ambulante zorg voor kinderen en ouders inzetten of intensiveren en onderzoeken we welke andere hulp, zoals huishoudelijke hulp en financiële hulp nodig is om uithuisplaatsing te voorkomen. Soms lukt het niet in de thuissetting, maar kan een gezinsopname voorkomen dat een kind uit huis geplaatst wordt. Een ander alternatief voor uithuisplaatsing van kinderen is ouders elders behandelen en een team van professionals tijdelijk thuis inzetten. We gaan alles op alles zetten om een uithuisplaatsing te voorkomen.

4. Jeugdhulp zo thuis en zo nabij mogelijk:

Wij gaan jeugdhulp zo dichtbij als mogelijk organiseren. Als de bescherming van een kind toch vraagt om een (tijdelijke) uithuisplaatsing, dan is die plek zo thuis mogelijk en heeft een zo kleinschalig mogelijke vorm en zo kort mogelijk en/of in deeltijd. Verblijf in het kader van crisis is per definitie tijdelijk. Daarbij zetten wij in op het parallel met het gezin werken aan terugkeer om het verblijf zo kort mogelijk te houden. Hierover gaan we in gesprek met het Rijk en de VNG. Bij hybride/deeltijd verblijf, willen we de verblijfslocatie zo dichtbij thuis als mogelijk. Zodat de band met het eigen gezins- en sociale leven goed blijft. Voor de groep kinderen die langdurig in de jeugdhulp verblijven, willen we zoveel als mogelijk stabiliteit en continuïteit bieden. Voor verblijf in het kader van een crisis willen we het verblijf zo kort mogelijk houden, door parallel in het gezin te werken aan terugkeer naar huis. Bij jeugdhulp met verblijf moet het mogelijk blijven om specialistische behandelingen te kunnen blijven bieden aan de jeugdige die dit zo nodig heeft.

5. Laagdrempelige toegang:

We gaan ons hard maken voor het waarborgen van laagdrempelige toegang, wanneer nodig ook tot ((hoog) specialistische) jeugdhulp, waarbij we inzetten op het verbeteren van de samenwerking tussen (specialistische) jeugdhulp, gemeenten en huisartsen, jeugdartsen en andere verwijzers.

6. Transformatie Jeugdzorg(plus):

Voor de meest kwetsbare kinderen, die toch in de gesloten jeugdzorg komen, blijven we werken aan een transformatieprogramma gericht op de af- en ombouw van gesloten jeugdhulp met verblijf (kleinschaliger). Hierbij is het onderwijs als belangrijke partner betrokken. Bovenal gaan we de jeugdhulp zo dichtbij en nabij als mogelijk inrichten; gezinsgericht, voorkomen van opnames, afbouw van grote groepen (naar zo veel mogelijk gezinsgerichte en anders kleinschalige alternatieven) en voor de meest kwetsbare kinderen, als het niet anders kan, zo kort als mogelijk gesloten geplaatst.

7. Passende jeugdhulp voor kinderen met een beperking, chronische, psychosociale en/of langdurige psychi(atr)ische aandoeningen:

We willen, samen met gemeenten, prioriteit geven aan en inzetten op een betere toegang tot passende hulp en passende duur, voor gezinnen met kinderen met een beperking, chronische aandoening, psychosociale en/of met langdurige psychi(atr)ische problematiek. Wij willen een indicatie die passend is bij de kinderen waarvan de problematiek chronisch is (dus geen onnodige korte termijnen met veel (her)indicaties). Dit geeft ruimte voor het kind en het gezin. We kunnen gemeenten helpen met bijvoorbeeld een handreiking die helpt bij het maken van een goede afweging hiervoor. Daarnaast is belangrijk dat er meer keuzevrijheid komt in het type hulpverlener en de financieringsvorm (bijvoorbeeld middels PGB).

8. Opgave rondom effectieve preventie:

We gaan samen met onze partners werken aan effectieve preventie, gericht op kinderen, gezinnen en de omgeving. We willen meer duidelijkheid geven aan de in de Jeugdwet aan gemeenten gegeven opdracht om het opvoedkundige klimaat in gezinnen, wijken, buurten, scholen en kinderopvang te versterken. Ook de opgaves rond armoede, schulden, huisvesting, werk en het voorkomen van delinquent gedrag spelen hierbij een essentiële rol. We richten hiervoor een overleg in, om in samenwerking met de organisaties die in de wijken actief zijn, zoals de lokale wijkteams, huisartsen, sociaal werk, kinderopvang, onderwijs, GGD en gemeenten om bestaande initiatieven te versterken en beter te verbinden. Hiermee dragen we bij aan het preventieakkoord en we houden daarbij ook de aansluiting met het

toekomstscenario jeugd- en gezinsbescherming, waarin ook de preventieve integrale aanpak gericht op kinderen en gezinnen centraal staat. De jeugdreclassering en (jeugd)criminaliteit zijn hier ook een integraal onderdeel van. We willen onderzoek uitvoeren naar de effectiviteit van interventies gericht op maatschappelijke en sociale problematiek onder kinderen.

2. Een aantrekkelijke sector om in te (blijven) werken

Ruimte voor leren en ontwikkelen

Jeugdhulp is mooi, uitdagend en maatschappelijk relevant werk. We willen dat de jeugdhulpsector een aantrekkelijke sector is en blijft om in te werken. Een sector om trots op te zijn. Een sector waarin professionals en ervaringsdeskundigen van grote betekenis (kunnen) zijn voor kinderen en gezinnen. In de steeds krappere wordende arbeidsmarkt is dit belangrijker dan ooit. De krapte op de arbeidsmarkt is zo groot dat de druk op de medewerkers enorm is. Zij ervaren onvoldoende ruimte om te leren. En met COVID-19 is het verzuim gestegen, wat de druk nog verder verhoogt. Wij willen werken aan een jeugdstelsel waarin jeugdprofessionals met plezier en beroepstrots hun werk kunnen uitoefenen en zich daarin permanent kunnen blijven ontwikkelen. En waar sprake is van goed werkgeverschap, wat betekent dat werkgevers zich inzetten voor een eerlijke beloning voor de professionals in loondienst met toereikende tarieven voor de jeugdhulp.

De focus voor de komende jaren moet op de medewerkers en de professionals liggen. We moeten met elkaar nadenken over wat we als sector kunnen doen om een aantrekkelijk perspectief te bieden aan de professionals in onze sector, daarbij wetend dat de arbeidsmarkt krap is. We bouwen daarbij voort op lopende initiatieven zoals de bestaande arbeidsmarkttafels en werken daarbij samen met de vakbonden. Daarnaast is het nodig dat er (weer) meer aandacht en ruimte komt voor (ervaringsdeskundige) professionals en het samenwerken met informele steunfiguren en -netwerken. We willen ruimte voor professionals, organisaties en ervaringsdeskundigen om te leren, ontwikkelen en verbeteren. Hiervoor willen we onderzoek, bij-/nascholingen, opleidingsplaatsen, kennisontwikkeling en innovatie over de volle breedte van de jeugdhulp borgen. Dit vraagt wel voldoende beschikbaarheid van middelen voor kennisontwikkeling, opleidingsplaatsen en bij- en nascholing.

Een focus op een andere manier van werken en de juiste voorwaarden

De arbeidsmarkt kenmerkt zich door krapte. Deze krapte zal in de komende jaren verder toenemen en vormt een belangrijk risico voor de toegankelijkheid van de jeugdhulp. Het is steeds moeilijker om gekwalificeerde professionals en stafmedewerkers te vinden voor onze sector. Het is noodzakelijk dat geïnvesteerd wordt in de opleiding van professionals zodat goed opgeleide professionals met kennis van ontwikkeling van gedrag kunnen werken in de jeugdhulp. Naast onze inzet op voldoende instroom, behoud van medewerkers en beperken van de uitstroom, is anders werken een belangrijke pijler van ons arbeidsmarktbeleid. Dit kan ook betekenen dat er mogelijk (deels) een andere visie nodig is op het vereiste opleidingsniveau. Ook de rol van (technische) innovaties dient verder onderzocht te worden: Hoe kunnen we met minder mensen, maar met slimme andere oplossingen toch goede zorg leveren? Dit vraagt om het maken van keuzes, keuzes die bijdragen aan de toekomstbestendigheid van het jeugdstelsel waarbij de meest kwetsbare kinderen en gezinnen blijvend kunnen rekenen op onze inzet. Ook willen we – samen met de vakbonden - afspraken maken over passende arbeidsvoorwaarden, goede arbeidsomstandigheden en aantrekkelijk werkgeverschap. Hierbij gaat het onder andere over professionele zeggenschap in organisaties, voldoende opleidingsplaatsen op het juiste niveau, een gezonde werk-privé balans en creatieve mogelijkheden voor behoud (bijvoorbeeld roulatie in en tussen de deelsectoren). Deze initiatieven dragen bij aan het samen (ver)dragen van intensieve zorgsituaties en duurzame inzetbaarheid in de jeugdsector. We investeren in gezamenlijke kennisdeling en ontmoeting, over de domeinen heen.

Agenda:

1. Arbeidsmarktagenda:

We maken een agenda voor een gezamenlijk arbeidsmarktbeleid met aandacht voor opleiden, bij- en nascholing, professionele zeggenschap, duurzame inzetbaarheid, werkplezier en anders werken. Deze agenda is in aanvulling op de investering die in de afgelopen periode al gedaan is in de Arbeidsmarkttafel. De vakbonden en anderen zijn hierbij uiteraard onze partner.

2. Debat over schaarste en keuzes in de zorg:

Aansluitend bij dit arbeidsmarktbeleid starten we met elkaar het maatschappelijke debat over schaarste op de arbeidsmarkt en keuzes in de zorg.

3. Kwaliteit en effectiviteit jeugdhulp in een lerend jeugdhulpstelsel

Investeren in leren, ontwikkelen en verbeteren

Kinderen en gezinnen hebben recht op een veilige thuissituatie en jeugdhulp die kwalitatief goed én effectief is. Op dit moment is er nog onvoldoende gemeenschappelijke kennis en transparantie over de kwaliteit en effectiviteit van de jeugdhulp. En de kennis die beschikbaar is, is niet altijd voldoende bekend en wordt niet altijd toegepast. Hulp meetbaar maken is van belang voor het verbeteren van effectiviteit. Voor kinderen en het gezin is niet altijd duidelijk waar ze op mogen rekenen. Een gezamenlijke landelijke visie op kwaliteit en regie op het evalueren van kwaliteit om steeds betere jeugdhulp te kunnen bieden ontbreekt nu. Voor een toekomstbestendig jeugdstelsel is het van belang te beseffen dat innovatie, kennisontwikkeling en -deling, onderzoek en opleiding onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. Bij het vaststellen van kwaliteit moeten wetenschappelijke, professionele- of praktijk- en ervaringskennis in evenwicht worden ontwikkeld en ingezet.

Hierbij moet altijd vanuit het perspectief van het kind en gezin worden gedacht. We hebben ruimte nodig voor professionals, cliënten/ervaringsdeskundigen en organisaties om te investeren in leren, ontwikkelen en verbeteren, in sterke inhoudelijke verbinding over domeinen heen. Hiervoor willen wij een domeinoverstijgende aanpak, waarover wij met de gemeenten en het Rijk in gesprek zullen gaan over wat nodig is om ruimte te genereren om te kunnen leren, ontwikkelen en verbeteren.

Uitgangspunten kwaliteit & effectiviteit

In de werkgroep Kwaliteit en Effectiviteit, alsook de werkgroep Leren, ontwikkelen en kennisinfrastructuur van de Hervormingsagenda Jeugd, zijn diverse thema's uitgewerkt waar wij mee aan de slag gaan. Hierbij sluiten we aan bij de volgende uitgangspunten van de werkgroepen:

- Kwaliteit van hulp bestaat uit vier leidende principes: verbinding aangaan, samen beslissen, doen wat werkt en samen leren. Het vertrekpunt voor het bieden van kwalitatief goede hulp, is de hulpvraag en een multidisciplinaire analyse van het kind en het gezin, waarvoor specialistische expertise nodig is, om te kijken wat nodig is op alle levensdomeinen. Soms kan dat ook betekenen dat hulp nodig is bij het formuleren van de hulpvraag. Bij hulp aan een kind wordt altijd de individuele leefwereld en de context / de netwerken waarin een kind opgroeit meegenomen, zoals het gezin, de school en de wijk.
- Niet effectieve jeugdhulp berokkent schade. In de eerste plaats bij kinderen en gezinnen. Ten tweede kost dit professionele tijd die beter besteed kan worden. En ten derde kost het de samenleving gemeenschapsgeld zonder maatschappelijke baten. Daarom is betrokkenheid vanuit het cliënten- en naastenperspectief van essentieel belang, aangezien zij vroegtijdig in staat zijn eventuele schade te herkennen/identificeren.
- Verbeteren van de kwaliteit vraagt om acties op en tussen de drie niveaus in onderlinge samenhang. Op microniveau tussen cliënt en professionals, op mesoniveau van aanbieders en gemeenten en op macroniveau van Rijk, VNG, branches etc. Hierbij is meer verbinding op inhoud en samenwerking tussen de verschillende branches ook van belang. Professionals in de lokale teams hebben ruimte nodig om professionals in de specialistische jeugdhulp en jeugdbescherming of andere expertisenetwerken te raadplegen. Andersom moeten professionals in de specialistische jeugdhulp het gesprek voeren met de verwijzer. We weten bijvoorbeeld dat

een goede relatie tussen professional en cliënt een groot deel van het succes bepaalt. Daar moeten we op inzetten, ook door samen te leren met de cliënt(en) en door middel van intervisie.

- In de doorontwikkeling van (specialistische) jeugdhulp zijn (hoog complexe) zorg, wetenschappelijk onderzoek en opleiden van professionals onlosmakelijk met elkaar verbonden.
- We gaan kennis genereren en opgedane kennis overal benutten. Dit betekent dat we kennis moeten hebben over wat wel en niet werkt om keuzes te kunnen maken. Hierbij zijn de ontwikkelde kwaliteitsstandaarden leidend in het handelen. Als iets werkt passen we het toe. Als iets niet werkt doen we het niet meer. Als we niet weten of iets werkt, gaan we dat onderzoeken. Onderzoek om nieuwe kennis te ontwikkelen, effectiviteit te monitoren én om efficiëntie te vergroten. Het is van belang om kennis te ontwikkelen door middel van zowel wetenschappelijk onderzoek als ook (kleinere) praktijk- en leeronderzoeken. Dit met als doel zoveel mogelijk passende effectieve jeugdhulp in te kunnen zetten voor het kind en het gezin. Hier hoort ook bij dat er een duidelijke keuze gemaakt wordt over wat wel en wat niet onder professionele jeugdhulp hoort. Hierbij is het noodzakelijk dat ook ouders en kinderen hun kennisvragen kunnen agenderen vanuit hun (zorg)praktijk en we hierdoor meer zicht krijgen op evidence based practice.
- We gaan de inzichten bij de inhoudelijke manieren van werken onderbouwen. We gaan analyses bouwen op basis van onderzoek, inhoudelijke kennis en beschikbare data. We willen resultaatgericht sturen op basis van data.
- Verbetering van kwaliteit is geen lineair proces maar een cyclus. Werken aan kwaliteit is een groeimodel. Samen leren en de oude sectorgrenzen overstijgen is niet vanzelfsprekend en moet groeien.
- Toekomstbestendige jeugdhulp veronderstelt focus op een continue leercultuur. De benodigde (landelijke) kennisinfrastructuur faciliteert het leren. Een onderzoeks- en innovatie-agenda is nodig, waarbij het perspectief van het kind en het gezin een volwaardige plek moet krijgen. Hierbij moet ook goed worden samengewerkt met de andere domeinen zoals bijvoorbeeld onderwijs. De financiële en maatschappelijke baten van kwaliteitskaders en de effectiviteit van interventies moeten daarnaast inzichtelijk gemaakt worden.
- Een lerend netwerk dient ter voorkoming van ingrijpende maatregelen, door inzet van kennis van de gehele keten op een (alternatieve) aanpak van de problematiek. Dat betekent dat binnen het expertisenetwerk sprake is van een samenhangende benadering van de jongere en het gezin. Daarnaast zou meer geleerd moeten worden van de expertiseteams die in elke regio constateren waar hulpprocessen stagneren.
- Bij het ontwikkelen van kwaliteitskaders c.q. -maatstaven wordt de relatie tussen wetenschap, praktijk en ervaring versterkt. De ontwikkeling van kwaliteitskaders draagt ook bij aan het bieden van landelijke handvatten voor regio's en gemeenten rond de zorginkoop en verantwoording, een mogelijke verlaging van de administratieve lasten, en geeft houvast bij het beantwoorden van de vraag wat wel en niet onder jeugdhulp verstaan moet worden.

Agenda:

Kwaliteit en effectiviteit is net als Leren, ontwikkelen en kennisinfrastructuur (LOK) een groot thema. We richten ons met de innovatie-, kennis- en onderzoeksagenda op een programma van een aantal jaar. In de komende periode werken we aan een plan met heldere doelstellingen en mijlpalen. Aansluitend bij de adviezen van de werkgroepen beginnen wij met de volgende thema's:

1. Landelijk kwaliteitskader Zorg voor Jeugd:

We ontwikkelen een gezamenlijk landelijk kwaliteitskader jeugd. Dat doen we ook voor die vormen van jeugdhulp, waarvoor expertise en samenwerking tussen twee of meer jeugdbranches en kennisdomeinen essentieel is. Het kwaliteitskader jeugd beschrijft een gedeelde visie op kwaliteit. We bouwen hierbij voort op bestaande documentatie als richtlijnen en de databank effectieve interventies, waarbij ons doel is niet te stapelen, maar bij te dragen aan het formuleren van gedeelde uitgangspunten en een 'kapstok'. We vinden het belangrijk om te starten met multidisciplinaire zorg en bestaande overdrachtsmomenten bij het bieden van jeugdhulp aan het kind, waarbij gezamenlijke inspanning vanuit de verschillende branches nodig

is. Daarnaast zal elke deelsector eigen richtlijnen voor de meer specifieke zorgvormen (door)ontwikkelen.

2. Verbetering acute zorg voor kinderen met ernstige psychische problematiek:

Een uit te werken kwaliteitsstandaard betreft de acute mentale hulp voor jeugd door Akwa ggz. Al werkende weg beproeven we de mogelijkheden voor een kader met een integralere blik en de verbinding met de kennisinfrastructuur voor de (volwassenen-)ggz. Dit biedt ons leerervaringen voor nieuwe kwaliteitsvragen op het snijvlak van het jeugddomein en de volwassenenzorg.

3. Innovatieagenda:

Wij nemen het initiatief tot het opstellen van een innovatieagenda. Daarin gaat het bijvoorbeeld over technologische oplossingen en innovatieve oplossingen om de hulpverlening te verbeteren. Hierbij stemmen we af met kenniscentra, cliënten- en naastenorganisaties en andere partners.

4. Expliciteren kennisinfrastructuur:

Wij vragen de kenniscentra NJi, KJP en LVB en ZonMW, om in overleg met ons te expliciteren wat (hun rolverdeling) in de kennisinfrastructuur is en of zij op andere gebieden hier al acties op ondernemen.

5. Onderzoeksagenda:

Wij vragen de kenniscentra NJi, KJP en LVB en ZonMW, om met onderzoeksinstituten in 2022 initiatief te nemen voor het opstellen van een onderzoeksagenda, in afstemming met ons als driehoek, samen met academische organisaties / werkplaatsen en hogescholen.

Er is tijd, ruimte en aandacht nodig voor het uitvoeren van de beschreven agenda. Voor de uitvoering van de drie inhoudelijke onderwerpen zullen wij samenwerken met andere samenwerkingspartners, het Rijk en de VNG. Daarbij vragen wij het Ministerie van VWS om financiële ondersteuning voor het succesvol kunnen uitvoeren van deze drie inhoudelijke onderwerpen.

Deel 2: Deze randvoorwaarden hebben we nodig

Werken aan de inhoudelijke doelen voor het transformeren van jeugdhulp, kan alleen door samen met ouders en kinderen op te trekken. Daarnaast zijn een aantal noodzakelijke randvoorwaarden nodig om het jeugdstelsel succesvol te kunnen hervormen. Deze randvoorwaarden worden op dit moment onvoldoende ingevuld om kwalitatief hoogwaardige jeugdhulp doorlopend beschikbaar te kunnen stellen en te houden. Het is belangrijk dat het jeugdhulpstelsel beter gaat werken. Op het gebied van stabiele regio's, vereenvoudigde inkoop en betere sturing en toezicht is het realiseren van verbeteringen noodzakelijk en urgent. Wij hebben het Rijk en de gemeenten nodig om samen met ons de vereiste randvoorwaarden voor het hervormen van het jeugdstelsel te realiseren. We moeten samenwerken om het jeugdstelsel ook voor de toekomst duurzaam houdbaar en betaalbaar te houden.

Het huidige zorglandschap van de jeugdhulp is versnipperd. Regionale samenwerking rond de inkoop van (hoog) specialistische jeugdhulp komt maar mondjesmaat van de grond en is te vrijblijvend. Gemeentelijke zelfregulering door toepassing van de norm voor opdrachtgeverschap komt onvoldoende van de grond.

Wij pleiten daarom nadrukkelijk voor:

1. Wettelijke verankering van robuuste en stabiele regio's
2. Vereenvoudiging van de inkoop en verlaging van de administratieve lasten
3. Beter monitoring, sturing en toezicht

Deze drie onderdelen hangen sterk met elkaar samen. De voorstellen zijn daarmee niet absoluut. Wanneer één onderdeel wordt gewijzigd, heeft dat direct een relatie met de andere onderwerpen. Hoe steviger en robuuster regio's, hoe meer standaardisatie (ook in de contractering) en hoe beter deze standaarden worden opgevolgd, hoe minder groot de noodzaak is tot landelijke inkoop. Ook de

mate waarin het lukt om op regionaal niveau tot passende tarieven te komen speelt een rol. De politieke versnippering als gevolg van de recente gemeenteraadsverkiezingen vergroot de behoefte aan standaardisatie en landelijke inkoop.

1. Wettelijke verankering van robuuste en stabiele regio's:

Doelstelling robuuste en stabiele regio's

Wij willen inzetten op een wettelijke verankering van robuuste en stabiele regio's. Dit draagt onder andere bij aan meer stabiliteit in het jeugdstelsel en de geboden jeugdhulp, een verlaging van de administratieve lasten, het nabij huis aanbieden van jeugdhulp en meer continuïteit van jeugdhulp. Voor aanbieders en professionals leidt dit tot meer zekerheid en armslag door betere coördinatie binnen en tussen de regio's. De (administratieve) praktijkvariatie wordt immers drastisch ingeperkt door verplichte standaardisatie van processen en regionale samenwerking. Het helpt voorkomen dat veel tijd, geld en energie van jeugdhulpprofessionals en organisaties verloren gaan aan administratieve lasten. Bij de realisatie van de robuuste en stabiele regio's is het belangrijk het cliënten- en naastenperspectief (en daarmee ervaringsdeskundigheid) ook op regionaal niveau te organiseren en zodat een gelijkwaardig partnerschap met gemeenten, zorgaanbieders, professionals, onderwijs en regionale kenniswerkplaatsen ontstaat.

Er bestaan in en tussen de achterbannen van de driehoekpartijen nog verschillen van visie over hoe tot bovenstaande doelstelling te komen. Het belangrijke gesprek over regionalisering is nog niet afgerond en moet zo snel als mogelijk vervolgd worden. We vragen het Rijk en de VNG ook om hier met ons het gesprek over aan te gaan en om met lef zaken vast te gaan leggen. Zeker is dat het systeem houden zoals het nu is door eenieder als onwenselijk wordt gezien.

Investeren in onderling vertrouwen

Partnerschap en doorontwikkeling van het jeugdstelsel vraagt om investering in onderling vertrouwen, waarbij het accent moet liggen op de continuïteit van jeugdhulp. Meer wederzijds vertrouwen en daarmee meer vertrouwen in de werking van het huidige jeugdhulpstelsel, verkleint de behoefte aan landelijke sturing en inkoop om de continuïteit van jeugdhulp te borgen.

Realiseren van stabiliteit in het jeugdstelsel

Formeel zijn er 42 jeugdregio's, maar in de praktijk veel meer. Een flinke reductie van het aantal jeugdhulpregio's is volgens ons noodzakelijk om de specialistische vormen van jeugdhulp, voor de meest kwetsbare kinderen en gezinnen, beschikbaar te houden en continuïteit van jeugdhulp te kunnen garanderen. Wij doen de suggestie aan te sluiten bij een bestaande regio-indeling, te denken valt hierbij aan de veiligheidsregio's. Het realiseren van robuuste en stabiele regio's gaat voor ons niet snel genoeg. Het wetsvoorstel 'Verbetering beschikbaarheid zorg voor kinderen' is een stap in de goede richting, maar gaat wat ons betreft niet ver genoeg. Nog steeds is sprake van te veel regio's, 'meedoen' is nog te vrijblijvend (regio's vallen te vaak weer uiteen) en standaardisatie van contracten is daarmee nog niet geregeld. Hierdoor borg je nog onvoldoende de beschikbaarheid van zorg voor kind en gezin.

Daarom zijn wij groot voorstander van een wettelijke verankering van robuuste en stabiele regio's. Dit zal bijdragen aan het borgen van de continuïteit en beschikbaarheid van jeugdhulp, de stabiliteit in het jeugdstelsel en een basis bieden tot een echt merkbare vermindering van de administratieve lasten.

Specialistische jeugdhulp

Wij hebben als doel om de continuïteit en beschikbaarheid van (hoog) specialistische jeugdhulp te waarborgen voor die kinderen en gezinnen die dit het hardst nodig hebben. Dit betekent dat deze specialistische jeugdhulp zich ook op de juiste manier moet kunnen ontwikkelen.

Wij bepleiten een helder uitgangspunt: alle specialistische jeugdhulp wordt *minimaal* op regionaal niveau ingekocht, afgerekend en verantwoord. Per regio moet een dekkend palet aan jeugdhulp beschikbaar zijn.

Los van de genoemde randvoorwaarden als stabiele regio's en standaardisering is voor zeer weinig voorkomende specialistische vormen van jeugdhulp regionale inkoop en verantwoording niet genoeg. De regio is in die gevallen te klein voor de schaal waarop deze zorg toekomstbestendig georganiseerd en doorontwikkeld kan worden. Voor deze zorgvormen moeten naar onze mening landelijk tarieven en landelijke inkoopvoorwaarden worden vastgesteld. Daarbij vinden we het belangrijk de bestaande landelijke inkoopvormen door te ontwikkelen, waarbij aandacht is voor de standaardisatie van het proces van contract tot controle.

Deze landelijk georganiseerde inkoop kan prima samengaan met de *uitvoering* van deze jeugdhulp op lokale en regionale schaal binnen de lokale en/of regionale infrastructuur. Dit sluit tevens aan bij de aangenomen motie 35925-XVI-116 "motie van het lid van Maeijer over het bovenregionaal regelen van gespecialiseerde jeugdzorg" in de Kamer.

Agenda:

1. Leefwereld perspectief:

We willen het leefwereldperspectief van het kind en gezin, en daarmee het cliënten- en naastenperspectief, regionaal organiseren en duurzaam gelijkwaardig partner laten zijn om samen te leren en de regio te ontwikkelen

2. Verankering robuuste en stabiele regio's:

Wij willen een robuuste en stabiele en wettelijk verankerde regio-indeling die aansluit bij een bestaande regio-indeling.

3. Landelijke inkoop doorontwikkelen:

We willen de landelijke inkoop doorontwikkelen voor (zeer) weinig voorkomende specialistische jeugdhulp, met daarbij aandacht voor standaardisatie van het proces van contract tot controle.

4. Gemeentelijke kant helpen waarborgen:

We willen bijdragen aan het waarborgen van de beschikbaarheid van zorg aan de gemeentelijke kant. Gemeenten sturen met elkaar in de regio op de gewenste ontwikkeling van het landschap, in samenhang. Daarvoor moet de regio ook een sturingsstructuur met de aanbieders inrichten. We wensen dat deze regionalisering wettelijk wordt verankerd, waardoor een grond voor (interbestuurlijk) toezicht ontstaat. Hierbij wensen wij dat afspraken worden gemaakt over de samenwerking, de risico's en de verantwoording op regionaal niveau.

5. Financiële prikkels die bijdragen aan transformatie

We zetten maximaal in op het voorkomen van uithuisplaatsing en het transformeren naar kleinschaligheid (zie 1. Toegankelijkheid voor de meest kwetsbare kinderen). Deze transformatie van het zorglandschap wordt samen met ketenpartners in de regio's vormgegeven. Om dit te realiseren is beschikbaarheidsfinanciering op (boven)regionaal niveau noodzakelijk zodat we perverse prikkels in de financiering van bedden kunnen voorkomen en een goede infrastructuur beschikbaar houden.

2. Vereenvoudiging van de inkoop en verlaging van de administratieve lasten

Inzet op een rigoureuze vermindering van de uitvoeringskosten

Het is een even simpele als ernstige constatering: de huidige inkooppraktijk is niet langer werkbaar. Het leidt tot frustratie bij gemeenten en aanbieders, tot onnodige lasten bij de professionals en, wat het meest ernstig is, tot minder goede en beschikbare hulp voor kwetsbare jongeren en hun gezin. Natuurlijk moet er ruimte zijn voor specifieke kenmerken en omstandigheden van regio's en gemeenten. Deze behoefte aan maatwerk moet wat ons betreft wel over de inhoud gaan en niet over het inkoopproces als zodanig en de 'administratieve achterkant' daarvan. De huidige inkooppraktijk leidt ertoe dat veel gemeenten hun eigen eisen stellen aan inkoop, aanbesteding, verantwoording en facturatie van jeugdhulp. Dat vraagt buitensporig veel werk van aanbieders en van professionals. Het bestaande inkoopbeleid stimuleert bovendien concurrentie in plaats van

samenwerking. Het werk van onze professionals wordt bemoeilijkt door een hoge verantwoordingsdruk en bureaucratische lasten. Een rigoureuze vermindering van de uitvoeringskosten is noodzaak, zodat het geld op de juiste plek terecht komt: bij kinderen en gezinnen.

Inzetten op standaardisatie en verlaging van de administratieve lasten

We willen een stelsel waar het kind en het gezin, maar ook de professionals goed tot hun recht komen. Het is volgens ons noodzakelijk de huidige aanbestedingspraktijk te beëindigen, administratieve processen te standaardiseren, Het aantal productvormen te verlagen, eenduidige en reële tarieven en meerjarige contracten als norm vast te stellen, contractvoorwaarden te uniformeren en daarmee de administratieve lasten te verlagen. We willen realiseren dat professionals, aanbieders en gemeenten niet meer dan 10% van hun tijd besteden aan administratie. Ook voor de cliënten- en naasten geldt dat het van belang is dat de administratieve lasten worden verlaagd. Er valt te leren van de publieke gezondheidszorg waar veel minder regeldruk wordt ervaren. We werken toe naar contractering en partnerschap in lijn met de doelen en waarden uit de Jeugdwet. We sluiten aan bij het advies van de werkgroep Inkoop en administratieve lasten van de Hervormingsagenda jeugd: wij noemen dit het wenkend perspectief van waardegericht contracteren en partnerschap. Door de waarden en doelen veel meer te verbinden met de wijze van contractering en partnerschap zullen andere keuzes worden gemaakt op het gebied van registratie, duur van contracten, inzet van bekostigingsvarianten en tariefdiscussies.

Vertrouwen en begrip tussen gemeenten en aanbieders is niet altijd vanzelfsprekend gebleken. Om toe te werken naar een beter jeugdstelsel, is het belangrijk dat we dit doen vanuit een gezamenlijk gedeeld perspectief. Het een kan niet zonder het ander: we hebben een verandering van *gedrag* en een set aan *concrete maatregelen* nodig om de huidige problematiek in het jeugdstelsel op te lossen. Daarnaast is voor het verloop van een goed inkoopproces is betrokkenheid van ervaringskennis / ervaringsdeskundigheid een voorwaarde.

Landelijke tariefgarantie en beschikbaarheidsfinanciering

Meer eenduidigheid in tarieven is nodig en we pleiten dan ook voor een landelijke (tarief)garantie en (deels) voor beschikbaarheidsfinanciering in combinatie met het afrekenen op regioniveau om perverse financiële prikkels te voorkomen. Het ontbreken van beschikbaarheidsfinanciering heeft als risico dat aanbod te snel verdwijnt door schommelingen in de vraag en daardoor niet de juiste kwaliteit jeugdhulp geboden kan worden aan het kind en het gezin. Eenduidigheid in tarieven vraagt om een toezichthouder die toetst of tarieven reëel zijn. Ook dit draagt bij aan het waarborgen van de beschikbaarheid van specialistische jeugdhulp.

Agenda:

1. Wettelijke waarborgen reële tarieven:

We willen de vereiste wettelijke waarborgen voor de totstandkoming van reële en kostendekkende tarieven en beschikbaarheidsfinanciering borgen. Hierbij pleiten we voor wettelijke verplichting van standaardisatie voor het verlagen van de administratieve lasten. We onderschrijven hierbij de voorgenomen AMvB reële tarieven Jeugdzorg.

2. Landelijke tariefgarantie:

We willen landelijke tariefgarantie en beschikbaarheidsfinanciering voor minder voorkomende complexe jeugdhulp om de beschikbaarheid en continuïteit van deze jeugdhulp te kunnen garanderen.

3. Programma verlaging administratieve lasten:

Wel willen een programma inrichten dat zich focust op de verlaging van de administratieve lasten voor cliënten, professionals en aanbieders, gebruik makend van lopende initiatieven op dit terrein (bijvoorbeeld van het ketenbureau i-sociaal domein). Hierbij willen we voorbouwen op het werk dat al gedaan is.

3. Betere landelijke uniforme monitoring, sturing en toezicht

Data en monitoring als groeimodel

Data en monitoring moet worden gezien als groeimodel, een model dat gaandeweg ontwikkeld zal worden. Tijdens de eerste fase van de monitoring ligt de nadruk op de inspanningsverplichting en waar mogelijk op de inhoudelijke en financiële resultaten. In een latere fase verschuift de focus van de monitor naar het meten en volgen van de maatschappelijk resultaten middels een populatiemonitor van het Sociaal domein, bijvoorbeeld over schulden, school, werk etc. Naast de kwantitatieve data van de populatiemonitor is ook van belang om het belevingsperspectief van de cliënt en de naasten in te voegen. Idealiter is dit perspectief integraal onderdeel van de hulpverleningspraktijk, zodat de waarde daarvan kan worden gebruikt bij het evalueren en leren en verbeteren binnen het hulpverleningsproces, tussen professionals, cliënten, organisaties, gemeenten en regio's. Om data en monitoring in te kunnen regelen in het jeugdstelsel, is een investering nodig op het gebied van de technische en organisatorische middelen binnen het jeugdstelsel om te waarborgen dat de data uniform is, (regionaal) ontsloten kan worden en gezamenlijk geleerd kan worden binnen de regio's. Hiervoor kan aansluiting gezocht worden bij het programma Zorg voor Jeugd die hier de eerste stappen al in heeft gezet.

Een verplichte minimale (landelijke) dataset

We willen komen tot een verplichte (landelijke) dataset om binnen het jeugdhulpstelsel te leren (en niet om af te rekenen). Hierbij moet niet alleen de ingezette hulp in beeld worden gebracht, maar ook gerelateerd worden aan de maatschappelijke resultaten (populatiemonitor). Op deze manier wordt bij alle betrokken stakeholders binnen het jeugdstelsel, dezelfde data verzameld en kan hierop worden gestuurd met het oog op de maatschappelijke resultaten. De inzet van data en monitoring heeft tot doel het evalueren of de juiste hulp wordt ingezet en of deze hulp effectief is, leren, verbeteren en verantwoorden om zo de kwaliteit van de jeugdhulp en de maatschappelijke resultaten te verbeteren. De gekozen dataset moet hierbij zoveel mogelijk bestaan uit data die beschikbaar is zonder dat dit leidt tot extra administratieve lasten. Hiervoor kan aansluiting worden gezocht bij het convenant continuïteit van zorg en de pilot omtrent data over een Early Warning System (EWS). Gegevens over maatschappelijke indicatoren zijn reeds beschikbaar bij het CBS in de vorm van de jeugdmonitor. Het is van belang om deze informatie in de regio te ontsluiten, samen met ketenpartners te interpreteren en betekenis aan te geven. Zodat we gezamenlijk leren, de jeugdhulp en maatschappelijke resultaten verbeteren.

De beleidsinformatie over de brede jeugdhulp kan volgens ons worden verbeterd. De geleverde stuur-informatie is doorgaans te weinig gedetailleerd en specifiek noch onderscheidend genoeg in relatie tot de verschillende doelgroepen en sectoren (gehandicaptenzorg, ggz, jeugdhulp), waarvoor en waaruit de hulpverlening aan kinderen en hun gezinnen plaatsvindt. We willen als aanbieders en professionals meer inzicht bieden in onder andere de geboden jeugdhulp en de kwaliteit van de geboden jeugdhulp.

Een gezaghebbende toezichthouder

Naast het bestaande toezicht op de kwaliteit van de geleverde Jeugdhulp (IGJ) is er volgens ons dringend behoefte aan een onafhankelijke en gezaghebbende toezichthouder voor toezicht op de realisatie van randvoorwaarden: continuïteit van jeugdhulp en reële tarieven in de volle breedte van jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering. Een toezichthouder die vooral gericht is op het voorkomen van problemen, maar die ook kan optreden wanneer problemen zich voordoen. Daarbij is het belangrijk dat deze toezichthouder toeziet op aanbieders én gemeenten. Hierbij is zowel goed opdrachtgeverschap als opdrachtnemerschap de norm. Deze toezichthouder zou er ook op moeten toezien dat aanbieders en gemeenten zich houden aan afgesproken standaarden, regiovisies en -voorwaarden: de vrijblijvendheid moet er af!

Agenda:

1. Minimaal benodigde data:

We willen vaststellen welke data minimaal nodig is om richting te geven en sturing te kunnen bieden aan het jeugdstelsel. De kwaliteit en effectiviteit van de inzet van jeugdhulp zien we terug

in maatschappelijke resultaten (die reeds beschikbaar zijn bij het CBS in Jeugdmonitor). Voor een deel van de hulp gaat het om opgroeien (bijvoorbeeld pleegzorg) en niet om behandelen. Omdat daarvoor beperkt materiaal voor handen is om dit te monitoren, gaan we dat zelf ontwikkelen.

2. Landelijke verplichte indicatoren set:

We pleiten voor het inregelen van een landelijk verplichte indicatoren set voor data & monitoring voor aanbieders en gemeenten om te kunnen sturen op het jeugdstelsel en te kunnen leren.

3. Inzichtelijk maken van de kwaliteit:

We pleiten voor het inzichtelijk maken en meten van de kwaliteit van de geboden jeugdhulp via een dashboard. Dit om te evalueren of de juiste hulp wordt ingezet en of de hulp ten goede komt aan de zorg voor kind en gezin. Hierbij willen we aansluiten bij de reeds ontwikkelde dashboards die betrekking hebben op de inhoudelijke kwaliteit, hierbij kan worden gedacht aan de verbreding en doorontwikkeling van de *StroomOP monitor*⁵.

4. Een toezichthouder die toezicht houdt op de randvoorwaarden:

Het realiseren van een toezichthouder met doorzettingsmacht voor het effectief toezien op het realiseren van de benodigde randvoorwaarden (tarieven, inkoopstandaarden en data).

5. Infrastructuur voor data & monitoring:

We willen een plan van aanpak opstellen voor de benodigde technische en organisatorische infrastructuur, inclusief verantwoordelijkheid vastleggen voor wie de data uitvraagt, monitort en organiseert gezamenlijk interpreteren en leren. Hierbij maken we gebruik van de kennis en kunde die reeds ontwikkeld is als het gaat om dashboards en slimme gegevensverzameling. Hiervoor kan aansluiting gezocht worden bij het programma Zorg voor Jeugd waarin de eerste stappen al zijn gezet.

Data verrijken en ontsluiten op regionaal niveau:

We willen landelijke data verrijken, databronnen regionaal ontsluiten en toegankelijk maken, zodat we kunnen organiseren dat periodiek in gezamenlijkheid kan worden gereflecteerd, geleerd en gestuurd op het jeugdstelsel.

⁵ Zie [StroomOp monitor](#)